Demand

A Presentation by

Dr. K. S. Pawar
Asso. Professor, Dept. of Economics
Sadashivrao Mandlik Mahavidyalaya,
Murgud

मागणी (Demand)

- मागणीचा अर्थ

१ .प्रा. बेनहॅम. "एखादया विशिष्ट काळात विशिष्ट किंमतीला एखादया वस्तूचे किती नग घेतले जातील हे सांगणे म्हणजे मागणी होय".

२ .प्रा. स्टोनिअर. "अर्थशास्त्रातील मागणीचा अर्थ म्हणजे मागणी केलेल्या वस्तूची खरेदी करण्यासाठी आवश्यक असलेले पैशाचे पाठबळ वा सामर्थ्य म्हणजे मागणी होय."

मागणीवर प्रभाव पाडणारे घटक. १. हवामान. २ .लोकसंख्या. ३ .उत्पन्न ४ .सवयी. ५ .चलन पुरवटा. ६ .किंमती. ७ .बचत. ८ .सरकारी धोरण. ९ .भविष्यकालिन अंदाज. १० .उदयोगधंदे

मागणी कोष्टक तक्ता. "एखादया वस्तूच्या किंमतीत बदल झाल्यास तिच्या मागणीत कसा बदल होतो हे दर्शविणारे पत्रक म्हणजे मागणी पत्रक कोष्टक होय."

व्यक्तिगत किंवा वैयक्तिक मागणी पत्रक

मागणी पत्रक जेंव्हा एखाद्या विशिष्ट व्यक्तीच्या संदर्भात तयार केले जाते तेंव्हा त्यास **व्यक्तिगत किंवा वैयक्तिक मागणी पत्रक** असे म्हणतात.

बाजार कोष्टक अथवा मागणी कोष्टक

- बाजारातील सर्व ग्राहकांच्या मागण्यांचा विचार करून तयार केलेल्या कोष्टकाला **बाजाराचे मागणी पत्रक** असे म्हणतात. बाजारातील सर्व ग्राहकांच्या वैयक्तीक मागणी पत्रकांची बेरीज केल्यास **बाजाराचे मागणी पत्रक** मिळते.

उदाहरणाच्या सहाय्याने स्पष्टीकरण

वस्तूची किंमत (दूध)	वैयक्तीक मागणी	बाजारातील एकूण मागणी
२० रू	१ ली	१००० ली
१८ रू	२ ली	२००० ली
१६ रू	३ ली	३००० ली
१४ रू	४ ली	४००० ली
१२ रू	५ ली	५००० ली

मागणीचा सिध्दांत (नियम) Law of Demand

- घटत्या सीमांत उपयोगितेच्या नियमावर आधारित.
- वस्तूची किंमत आणि वस्तूची मागणी यातील संबंध □परस्पर विरोधी.
- **व्याख्या □डॉ. मार्शल □**किंमत कमी झाल्यास वस्तूच्या मागणीच्या नगात वाढ होते आणि किंमत वाढल्यास वस्तूच्या मागणीतच्या नगात घट होते. ह्य ‘टहए ल्न्ति दएम्एन्दएद न्चिरएास्एस् ास तहएरए सि ा फाल्ल नि परचिएस ान्द दर्मिनिस्हिएस व्रतिह ारसिए नि परचिए’ डर. ारस्हाल्ह
- अन्य परिस्थीती कायम रहात असल्यास वस्तू वा सेवेची किंमत वाढली म्हणजे मागणी घटते आणि किंमत घटली म्हणजे मागणी विस्तारते □वाढते.

मागणी कोष्टक □पत्रक □

वस्तूची किंमत	वस्तूची मागणी
२० रू	१०००
१८ रू	२०००
१६ रू	३०००
१४ रू	४०००
१२ रू	५०००

आकृतीच्या सहाय्याने स्पष्टीकरण

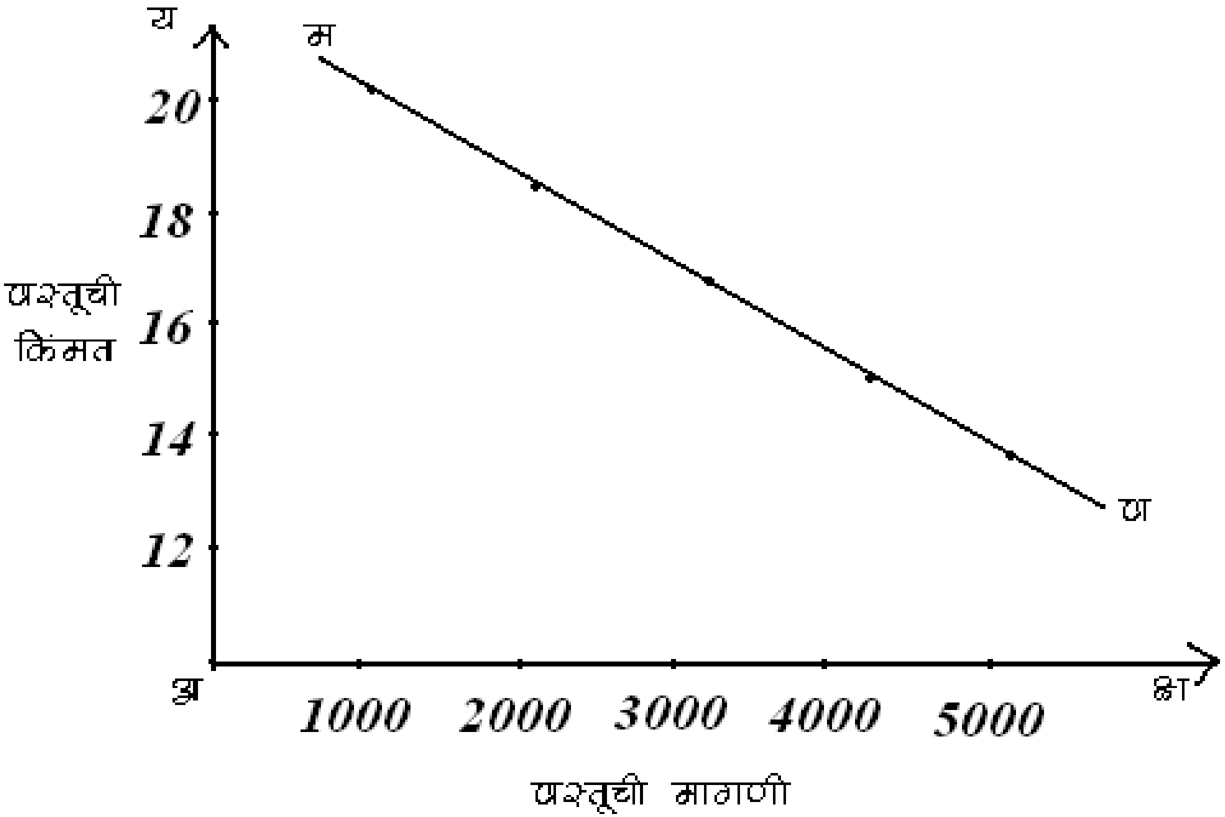

आकृतीचे स्पष्टीकरण

- 'अय' अक्षावर □वस्तूची किंमत
- 'अक्ष' अक्षावर □वस्तूची मागणी
- किंमत कमी झाली असता मागणी वाढते.
- 'अव' . . . . मागणी व्रक
- मागणी वक्र डावीकडून उजवीकडे खाली येणारा असतो . . कारण किंमत कमी झाली असता मागणी वाढते तसेच ती पुढील कारणानी वाढते . .

१□एखादी वस्तू स्वस्त होते तेंव्हा तिचा वापर अनेक कारणांसाठी केला जातो.उदा. वीज.

२□एखाद्या वस्तूची किंमत कमी होते तेंव्हा पूर्वीइतक्याच पैशात तिचे जास्त नग मिळतात म्हणून मागणी वाढते.

३□पूर्वी ज्यांना वस्तू खरेदी करणे शक्य नव्हते त्यांची मागणी वाढते.

४□उपभोक्ता मर्यादित उत्पन्नात जास्तीतजास्त समाधान मिळविण्याचा प्रयत्न करतो. म्हणून वस्तूची किंमत व उपयोगिता यांची तुलना करतो उपयोगिता □ किंमत

उपयोगिता □ किंमत उपयोगिता □ किंमत

मागणी सिध्दांताची गृहिते / अटी

- स्थिर लोकसंख्या
- स्थिर उत्पन्न
- सवयी
- वस्तूचा पुरवठा
- उत्पन्नाचे वाटप
- पर्यायी व पूरक वस्तू
- जाहिरात
- इतर वस्तूंच्या किंमती
- चलन पुरवठा
- उपयोगिता
- बाजारभावाचे ज्ञान असते
- बचतीची सवय असता कामा नये
- भविष्यकालिन अपेक्षा
- तांत्रिक ज्ञान

मागणी सिध्दांताचे अपवाद

- कनिष्ट वस्तू अगर गिफेन वस्तू
- जीवनावश्यक वस्तू
- अधिक किंमतीच्या वस्तू
- प्रतिष्टेच्या व रूढिजन्य वस्तू
- अज्ञान व जाहिरातबाजी
- भविष्यकालीन किंमतीविषयी अंदाज

Thank You!